

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՍԱՅԹԱՔԻԼ ԵՒ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻԼ

(ԱՆՍԱՌԱԿ ՈՐԴՈՒՆ ԱՌԱՅԷԸ)

Ղուկ. ԺԵ. 11 - 32

Յիսուսի առականությունը գեղեցկագույնը կը համարուի Անառակ որդիի առակը: Հայր մը երկու զաւակներ ունի, զորս կը սիրէ հաւասար սիրով: Տան մէջ ամէն բան ճիշդ է և առատ: Կրտսեր զաւակը սակայն տունէն զոհ չէ. ուստի հորմէն իրեն ինկած ժառանգութիւնը առնելով հեռու երկիր կ'երթայ, և կը սկսի անառակ կեանք ապրիլ. իր ունեցածը կը վատնէ. կը զժրախտանայ. երկրին մէջ սով կը տիրէ, կը հարկադրուի խոզերու հովիւ ըլլալ. անոնց կերած եղջիւրէն ուտել կը ցանկայ, այդ իսկ ձեռքը չանցնիր: Ի վերջոյ խելքը զուլսը կուգայ, կը տեսնէ իր անկումը. հոր կարօտը և սէրը զինք կը քաշեն, ոտքի կ'ելլէ և տուն կը վերադառնայ ու հորմէն ներս-ղութիւն կը խնդրէ: Հայրը կը ներէ. բայց մեծ եղբայրը չի ներեր. հայրը կ'աշխատի անոր սիրտը շինել: Մեծ ուրախութիւն տեղի կ'ունենայ տան մէջ, քանզի այս տղան մեռած էր ու ողջնցաւ. կորսուած էր ու գտնուեցաւ:

Այս առակը նկատուած է Աւետարանի մէջ փոքրիկ աւետարան մը: Եթէ Աւետարանը կորսուէր և մնար լոկ այս առակը, պահուած պիտի ըլլար անոր կարևոր ու հիմնական վարդապետութեանց ամփոփումը: Եթէ ամբողջ Աւետարանը միայն մէկ համարին մէջ ամփոփել հարկ ըլլար, այդ պիտի ըլլար Յովհ. Գ. 16. «Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, ինչչեւ զՈղիւն իւր միածին Ես. զի ամենայն ոք հուսացայ ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւիտեանս»: Իսկ եթէ ամբողջ Աւետարանը առակի մը մէջ խտացնել անհրաժեշտ դառնար, անկասկած առիկա պիտի ըլլար Անառակ որդիին առակը:

Արդարեւ այս առակը այնքան բազմակողմանի է որ կեանքի գրեթէ բոլոր երեւոյթներու մասին թելադրանքներ կը պարունակէ իր մէջ: Ընտանեկան դաստիարա-

կութեան տեսակէտէ մանկավարժը այն առակին մէջ մանկավարժական սկզբունքները ուսումնասիրելու համար առատութեամբ կը հանդիպի: Ընկերաբան հարցերու լուծման ի նպաստ խորհուրդներ կը գտնէ: Փիլիսոփան՝ իր խմտաստարական խորունկ մտածումներուն համար առաջ կը ստանայ անկէ: Հոգեբանը՝ կրօնական կեանքի փորձառութիւնը վերլուծելու համար տարրեր ձեռք կը բերէ: Բարոյագէտը՝ բարոյական կեանքը կառավարող սկզբունքներ կը տեսնէ: Իսկ աստուծաբանը՝ Աստուծոյ, մարդու, մեղքի, ապաշխարանքի և այլ կրօնական նութեան մասին ճիշդ մեկնաբանութիւն մը կը գտնէ այս առակին մէջ: Այս առակը մարդ որքան ուսումնասիրէ այնքան սերտելիք նոր գաղափարներ իր աչքին առջև կը պարզուին: Ամերիկացի եկեղեցական մը տարի մը չարունակ իր կիրականօրեայ քարոզչերու նիւթըրած է այս առակին պարունակած կրօնաբարոյական կէտերը և երբեք նիւթի պակաս չէ դգացած:

Անառակ որդիի այս առակը մարդկային կեանքի փորձառութեան յստակ մէկ պատկերն է: Անմեղ երիտասարդ մը ինչպէս կրնայ սխալ կեանքի մը առաջնորդուիլ, ինչպէս կը սայթաքի բարոյապէս, ինչպէս իր ըրած սխալը կը տեսնէ, ինչպէս դարձի կուգայ, ինչպէս իր սխալը կը շտկէ, և ապա ինչպէս կրկին իր նախկին բարոյական բարձրութեան կը ձգտի: Այս և նման օրինակ բոլոր հարցեր որոշապէս կը պարզուին անոր մէջ:

Սակայն այսքան թանկագին առակ մը ինչո՞ւ չորս աւետարաններէն միայն մէկուն՝ Ղուկասու մէջ գրուած է, և միւս երեքին մէջ չէ արձանագրուած:

Այս առակին մէջ երկու եղբայրներէն մեծը հրեաները կը ներկայացնէ, իսկ կրտսերը՝ հեթանոսները: Հրեաներ կը պնդէին թէ իրենք Աստուծոյ հաւատարիմ ու հազանգ զաւակներն են, իսկ հեթանոսները Աստուծոյ հեռացած անառակներ: Բայց անոնք Յիսուսը մերժելով իրականութեան մէջ սնապարծ ու չփացած զաւակներ եղան, և հեթանոսներ քրիստոնեայ դառնալով Աստուծոյ շնորհներուն արժանացան: Ուրիշ խօսքով, առաջինները վերջին և վերջինները առաջին եղան:

ներ հեթանոսներ քրիստոնեայ դարձան, հրեայ քրիստոնեաներէն ուժանք կը խորհէին թէ անոնք արժանի չեն քրիստոնէութեան բարիքները ուղղակի ընդունելու, քանզի Աստուծոյ հետ ապրած են: Քրիստոնեայ ըլլալու համար պէտք է որ անոնք նախ ուղղափառ հրեայ ըլլան, Արքայապետ սերունդ համարուն, Շաբաթը պահեն, օրէնքին ձեւակերպութիւնները կատարեն, և ապա Յիսուսի կրօնքը ընդունելու արժանիք ցոյց տան:

Պօղոս առաքեալ, որպէս հեթանոսաց աւետարանիչ, հակառակեցաւ հրեաներու այս գաղափարին և ըսաւ. «Անգամ մը որ դուք ի Քրիստոս մկրտուեցաք, Քրիստոսը հաղած էք, (այսուհետեւ) տարբերութիւն չկայ հրեայի կամ հեթանոսի, ծառայի կամ ազատի, արուի կամ էգի միջև. վասնզի դուք ամէնքդ ալ մէկ էք Քրիստոս Յիսուսով: Եթէ դուք Քրիստոսին էք, ուրեմն Արքայապետ սերունդն էք, և ըստ խոստմունքի՝ Ժառանգներ» (Գաղտ. Գ. 27-29): Սուրբ Պօղոսի կարծիքով, հեթանոսներ կրնային ուղղակի քրիստոնեայ դառնալ, որքան ալ անառակ եղած ըլլան անցեալի մէջ, առանց կատարելու հրէական կրօնի ձեւակերպութիւնները: Քրիստոնեայ ըլլալու համար սակայն էականն ու կարեւորը հաւատքն էր և անոր համապատասխան կեանքն ու գործը:

Ղուկաս՝ Պօղոս առաքեալի հետ համակարծիք էր այս խնդրոյ մէջ. անոր հետ միասին ճամբորդած ու մօտէն շփում ունեցած ըլլալով ազդուած էր անկէ մեծապէս: Եւ քանի որ Ղուկաս իր աւետարանը հեթանոսութենէ դարձի եկած քրիստոնեաներուն համար գրած է, Անառակ որդիին առակը յատկապէս փնտռած, գտած ու գրած է իր գրքին մէջ, քաջալերելու համար հեթանոսներուն քրիստոնէութեան դարձը: Ժիշդ միւսնոյն պատճառաւ է որ միայն Ղուկասու աւետարանին մէջ կը հանդիպինք բարի Սամարացիի առակին (Ղուկ. Ժ. 30-37), և տասը բորոտներու բժշկութեան (Ղուկ. Ժ. 12-18), որոնցմէ մին Սամարացի էր և Յիսուսի երախտագիտութիւն յայտնեց. իսկ միւս ինը հրեաներ էին և բժշկուելէն վերջ չհրեւցան Յիսուսին գէթ շնորհակալութիւն յայտնելու համար: Այս առակները ցոյց կուտան թէ Սամարացի-

ներ հեթանոս ըլլալով հանդերձ անընդունակ չէին բարի ըլլալու և Աստուծոյ շնորհներուն արժանանալու:

Անառակ որդիի պատմութեան մէջ նկատելի պարագայ մըն է կնոջ բացակայութիւնը իբրեւ մայր և կամ քոյր: Եթէ այս ընտանիքը ունենար բարեպաշտ մայր մը, հաւանական է զաւակները այնպէս կրթութիւն որ ո՛չ կրտսերը իր երջանկութիւնը տունէն դուրս փնտռեր, եւ ո՛չ ալ երէցը սնապարծ ու նախանձոտ մեծնար: Եւ կամ եթէ այս ընտանիքին մէջ գիտակից քոյր մը ըլլար, շատ հաւանական է հօրը և փոքրիկ եղբորը միջև միջնորդի դերը կը կատարէր և բաժանում տեղի չէր ունենար: Կիներ ընթանիքին հրեշտակն է ըսուած է, և շատ շիտակ է: Բարեբախտութիւն մըն է ունէ ընտանիքի համար եթէ անոր մէջ կայ բարի ու առաքինի մայր մը, և կամ գիտակից ու քրիստոնեայ քոյր մը: Այդ ընտանիքին մէջ որքան ալ զժուարճութիւններ ծագին, անոնք կրնան առաջքը առնել, և անվթար պահել ընտանիքին երջանկութիւնն ու ներդաշնակութիւնը:

Այս առակին մէջ ուսումնասիրելիք այնքան շատ նիւթեր կան, որոնց ամենուն կարելի չէ անդրադառնալ: Ուստի անոր մէջ մեր առօրեայ կեանքին հետ մօտէն առնչութիւն ունեցող մի քանի կէտերը միայն խորհրդածութեան առարկայ ընելով պիտի շատանանք:

Ա. — Կամփի ազատութեան բարեւոյ գործածութիւնը: Աստուած ամէն մարդու տուած է ազատ կամք և գործելու ազատ կարելիութիւն: Բայց այս չի նշանակեր որ մենք կրնանք մեր ամէն ուզածը ընել առանց պատժի ենթարկուելու, և կամ մեր ոյժերը ի դուր վատնելու՝ առանց մենք մեզի միասնելու:

Պրկ անունով հեղինակ մը կ'ըսէ. «Ազատութիւնը այն ատեն արժէք մը կը ներկայացնէ երբոր օրէնքով սահմանափակուած է»: Ազատ ըլլալ կը նշանակէ յարգել ուրիշներուն իրաւունքը. որքան յարգենք ուրիշներուն իրաւունքը այնքան մեր ազատութիւնը ապահոված կ'ըլլանք:

Անառակ որդին իր ազատութիւնը շիտակ գործածած կ'ըլլար եթէ իր հօր հետ ներդաշնակ ու երջանիկ կեանք մը ապրելու ջանար, սակայն այնպէս չըրաւ: Ան-

տարակոյտ հայրը քանիցս զինքը խրատեց՝ իր փորձառութենէ քաղուած օրինակներով ու համոզիչ փաստերով միտքը փոխելու աշխատեցաւ, որ երջանկութիւնը տունէն դուրս սխալ տեղ մը չփնտռէ, բայց ի գոհւի։ Տղան չհամոզուեցաւ, և հօրմէն իր ժառանգութիւնը առնելով գնաց, ու այնքան հեռու երկիր մը գնաց որ, իր հօր ազդեցութենէն բացարձակապէս զերծ, ազատ համարձակ թաղուեցաւ աշխարհի անցաւոր հաճոյքներուն մէջ։ Հայրը կրնար զինքը արդիւնել, բայց չարդիւնեց, իր ազատութեան չի դպաւ, որպէս զի անձամբ իշխւում ու ելլելով կեանքի փորձառութեան զպրօցին մէջ՝ սորվի այն ճշմարտութիւնը, զոր չուզեց իր հօր տան մէջ սորվիլ, առանց անոր փոխարէն ծանր զին մը վճարելու։ Խրատելէն աւելին ընել՝ անոր ազատութիւնը կաշկանդել պիտի ըլլար։

Աստուած ալ մեղաւորը կը զգուշացնէ այլ և այլ միջոցներով, երբեմն հիւանդութեամբ, երբեմն կենաց Բանին քարոզութեամբ և երբեմն ալ Նախախնամական զէպքերով, բայց երբ ենթական չարթնար և կը շարունակէ իր չար ճամբան, կը ձգէ զայն որ կեանքի փորձառութեամբը սորվի ինչ որ ուրիշ կերպով չի կրնար ըմբռնել։

Ինչու՞ կուտայ Աստուած մեղաւորին այսքան ազատութիւն և չի պատժեր զինք անմիջապէս երբոր մեղանչէ։ Ո՞վ կրնայ սակայն տոկալ Աստուծոյ արդարութեան։ Ո՞վ կայ որ կ'ապրի այս երկրագունդին վրայ ու չի մեղանչեր։ Մարդկային կեանքը իսկոյն կը դադրի աշխարհի վրայ, եթէ այսպէս ամէն մարդ իր ամէն մեղքին համար վայրկենապէս պատժուի։ Ասով կամքի ազատութիւնը նաև կը կորսնցնէ իր նշանակութիւնը։ Անանխայի և Սափիրայի վայրկենապէս պատժուիլը բացառութիւն մըն է Աստուծոյ գործելակերպին մէջ, և եղած էր յօրինակ և իբրև ազգարարութիւն այլոց (Գործք, Ե. 1-11)։

Եթէ մարդիկ Աստուծոյ պարտադրանքին ներքեւ բարի կեանք ապրին, ինչ բարոյական արժէք կը ներկայացնէ այդ բարութիւնը։ Երկու գինեմոլներէն մէկը բանտի մէջ զիւր և զրկէ զայն ոգելից ըմպելիքէ, իսկ միւսը ազատ ձգէ։ Ենթադրենք թէ երկուքն ալ չեն գինեմոլար, սակայն ժուժկաութեան առաքինութեան տէր է միայն այն

մարդը որ ոգելից ըմպելի գործածելու ազատ ըլլալով հանգերձ չի խմեր։ Բանտարկեալն ալ թէ և չի գինեմոլար, բայց խմելու ազատ չըլլալուն համար է որ զերծ է այնպէս քէն։ Բռնութեան տակ եղած բռնութիւնը առաքինութիւն չէ և հետեւաբար իր մէջ արժանիք մը չի պարունակեր։

Մարդիկ երբոր ազատ ըլլան չարը կամ բարին ընտրելու հաւասարապէս, և սակայն չարը ատեն ու բարին ընտրեն, այն ատեն է որ առաքինութիւն մը գործած կ'ըլլան, և այդ առաքինութիւնը կը բարձրացնէ նկարագիրը, և արժէք կուտայ իրենց ալ։ Բայց կեանքին։ Ասիկա չարին դէմ պայքարելով տեղի կ'ունենայ, և այս պայքարը կ'ազնուացնէ անհատին ներքին կեանքը։

Աստուած, իբրև գերազանցապէս ազատ էակ, կը յարգէ մեզի տուած ազատութիւնը։ Բայց կը պահանջէ որ թէ՛ մեր և թէ՛ մարդկութեան բարձրագոյն շահերուն համար մենք ալ ի բարին գործածենք մեզի տրուած բոլոր պատահութիւնները։ Այդ կերպով միայն իրապէս արժեցուցած կ'ըլլանք մեր ազատ էակի իրաւունքը և «բարի պատերազմը» պատերազմելով կատարելութեան զիմել, և յաղթական դուրս գալ կեանքի գոյամարտին մէջ։ Անառակ որդիի առակը մեզի կը սորվեցնէ որ մարդ ազատ է իր սօր տան մէջ» մնալու կամ անկէ դուրս նետելու ինքզինքը։ Բայց հետեւանքները պիտի կրէ անխուսափելիօրէն։ Կը սորվեցնէ նաև որ մարդ իշխալէն վերջ ազատ է իր անկուսմի տիղմին մէջ մնալու և կամ անկէ դուրս գալու։

Բ. — Մեղիքն Չարիք։ Մեղքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ մեր կամքի ազատութիւնը չարաչար գործածելով, Աստուծոյ օրէնքներուն դէմ ապստամբութիւն, որուն արդիւնքն է Աստուծոյ ներկայութեանէն հեռանալ և դժբախտութեան մատնուիլ։ Ամէն դժբախտութիւն թէ և մեղքի հետեանք չէ, բայց բոլոր մեղքեր կ'առաջնորդեն մարդը հոգեկան դժբախտութեանց։ Անհատի մը գերագոյն շահը և ընկերութեան հաւաքական շահը ու երջանկութիւնը Աստուծոյ հետ ներդաշնակ ապրելու մէջ կը կայանայ։ Աստուած, մեր արարիչը՝ երջանիկ է, որովհետեւ ամէն ինչ ներդաշնակ է իր մէջ և իր արարչութեան մէջ, իրմէ ներս և իրմէ դուրս։ Մարդոց համար ալ այս է միակ

ճամբան երջանկութեան: Բնականոն կեանքը մարդկային ու է անհատի համար Աստուծոյ կամքին հետ համընթաց ապրելն է, և Անոր դրամ Օրէնքներուն հնազանդելն է, ըլլան անոնք մեղմէ ներս կամ մեղմէ դուրս: Այդ Օրէնքներու սահմանէն ինքզինքը դուրս նետել՝ կը նշանակէ ինքզինքը արտաքսել երջանկութեան դրախտէն: Ամերկացի մեծ բանաստեղծ, Լօնկ Ֆէլօ կ'ըսէ. «Ամէն մարդ եղեմական դրախտ մը ունի իրեն յասուկ, բայց երբ մեղանչէ՝ խղմմաճի յանդիմանող հրեշտակը կ'արտաքսէ զինքն անկէ»: որուն արդիւնքը կ'ըլլայ դժբախտութիւն:

Անառակ որդին իր հօրը տան մէջ որքան երջանիկ էր, նոյնքան դժբախտ եղաւ երբ հեռացաւ անկէ: Զուկին համար բնականոն կեանքը ջուրին մէջ շարժիլն է. թռչունի մը կեանքը բնութեան հետ համընթաց է երբոր օդին մէջ թռչի առանց արգելքի: Առիւծի մը կեանքը բնական է երբ ան լեռներու ու դաշտերու մէջ ազատ համարձակ պտըտի: Մարդը, փրկուած մարդը, երջանիկ է, այսինքն իր բնութեան համաձայն կեանք կ'ունենայ, երբ իր երկնաւոր Հօր տան մէջ է. իսկ ընդհակառակը իր բնութեան հակառակ ընթացքի մը հետեւած կ'ըլլայ երբոր մեղքին գերի դառնայ, և զրկուի Աստուծոյ ներկայութենէն: Քանկի անբնական է ասիկա իրեն համար: Բնականոն կեանքը Աստուծոյ հետ ներդաշնակ քաղելն է:

Յիսուս երբոր կ'ապրէր մեր երկրագունտին վրայ, թէ և արտաքնապէս ազքատ՝ բայց երջանիկ էր ներքնապէս, վասն զի իր Հօր հետ ուղիղ յարաբերութեան մէջ կը գտնուէր ամէն վայրկեան: Մարդոց համար տիպար օրինակ է մեր Փրկչին ապրած այս բարձրագոյն կեանքը: Ինչո՞ւ ցաւ, տառապանք և դժբախտութիւններ կան այսօր աշխարհի մէջ. ինչո՞ւ կոխներ և բաղխումներ տեղի կ'ունենան միեւնոյն ազգի զաւակներուն միջև. ինչո՞ւ համեմաշխութիւնը կը պակսի մարդոց մէջ, ի հարկէ ասոնք առաջ կուգան արտաքին ու ներքին շատ մը պատճառներէ, սակայն զլիսաւոր պատճառն այն է որ մենք մէկ և նոյն հօր տան մէջ չենք բնակիր, մէկ և նոյն հօր կամքը չի տիրապետեր մեր սրտերէն, մեր տուներէն և մեր կազմակերպութիւններէն ներս: Նոյն օրէնքին և նոյն ոգիին չենք հպատա-

կիր, այլ անառակ որդիին պէս մեր սեպհական տեսակէտները միայն կը հետապնէնք առանց նկատի ունենալու «Հայր Աւետարանին» և «Մայր Եկեղեցիին» օրէնքները: Հետեւաբար քրիստոնէութեան մեծ Առաքեալը իրաւունք ունի երբոր կ'ըսէ. «Զի բոճակն մեղաց ման է»: ուրիշ խօսքով, նիւթապէս ու բարոյապէս կործանուած է մեղքին վարձքը:

Գ. — Զղջումի բարիք: Երբ անառակ որդին իր հօրը քօմն էր երջանիկ էր: Օր մը իր մտքին մէջ դադափար մը մտաւ թէ աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ եթէ «հեռու աշխարհ» երթար: Ի՞նչ պատահեցաւ սակայն: Օտարութեան մէջ ոչ միայն աւելի երջանիկ չեղաւ, այլ իր ունեցած երջանկութիւնն ալ կորսնցուց, և երբեմնի այս հարուստ տղան սկսաւ անօթի ու անգործ թափառիլ: Այս է ահա «հօր տունէն» փախչելու արարքին առաջ բերած տխուր հետեւանքը:

Երբ վերահասու եղաւ իր դժբախտութեան պատճառին, արթնցաւ իր խղճմտանքը, աւետարանի բառերով, «Եւ եկեալ ի միսս իւր» ըսաւ. ելլեմ երթամ հօրս ու ներողութիւն խնդրեմ. եթէ նոյնիսկ զիս իբր որդի չ'ընդունի, գէթ իբրեւ ծառայ չի մերժեր զիս: Իսկոյն ոտքի ելաւ և փրկութեան ճամբան բռնեց, տուն վազեց, ծունկի եկաւ հօր առջև, խոստովանեցաւ իր մեղքը և ներման արժանացաւ:

Հայրը քանիցս ըսած էր իրեն թէ երջանկութիւնը տունէն դուրս փնտռել սխալ է, բայց ինք ըմբռնած էր այս ճշմարտութիւնը: Հիմա սակայն շատ ծանր գին մը վճարելէ յետոյ՝ սորված էր զայն: Հրէից իմաստունը կ'ըսէ. «Ծշմարտութիւնը ծախու առ» (Առակ. ԻԳ. 23). անառակ որդին արդարեւ ծախու առաւ զայն, բայց չափազանց սուղ գնով մը: Իր ընթացքին մէջ օրինականի կէտը այն է որ կրցաւ չտկել իր սխալը: Կօլտամիթ կ'ըսէ. «Մեր մեծութեան փառքը կը կայանայ, ոչ թէ բնաւ չիյնալու մէջ, այլ ելլել կարենալու մէջ, ամէն անգամ որ կ'իյնանք»: Ըստ Ամբրոսիոսի, «Իրական զղջումը սխալը դադրեցնելն է»: Ասիկա ճշմարիտ ապաշխարութեան նախաքայլն է, տեսնել սխալը և զայն իսկոյն դադրեցնել: Մարդ մը որ չի տեսներ իր սխալը և չ'ան-

դրադառնար իր գործած յանցանքին վրայ չի կրնար անկէ իր օձիքը ազատել:

Իրական զգլուծի յաջորդ քայլն է խոստովանել յանցանքը: Անառակ որդին խոստովանեցաւ իր յանցանքը թէ՛ Աստուծոյ և թէ՛ իր հօր առջև, և ինքզինք արդարացնելու պատճառանքներ չի հիւսեց: Աղամ երբոր մեղանչեց՝ իր յանցանքը կնկան վրայ ձգեց, և այն ալ օձը պատասխանատու նկատեց: Բայց երբոր Դաւիթ մեղանչեց, անմիջապէս անդրադարձաւ իր մեղքին վրայ և ըսաւ. «Ես կը ճանչնամ իմ յանցանքներս, ու իմ մեղքս միշտ առջևս է: Բեզի՛ր և միայն Բեզի՛ր՝ դէմ մեղանչեցի, և Քու աչքերուդ առջև չարութիւն ըրի» (Սաղմ. Ծ. 3-4): Եւ Դաւիթ ներման արժանացաւ:

Յոստովանանքէ վերջ իրական զգլուծի յաջորդ քայլն է հատուցում ընել ամէն աշունց, որոնց դէմ անարդարութիւն գործուած է: Զաքէոս երբ Յիսուսի առջև խոստովանեցաւ իր մեղքը, ասով չբաւականացաւ, այլ խոստացաւ նաեւ քառապատիկ հատուցում ընել այն մարդոց՝ որոնց անիրաւութիւն ըրած էր (Լուկ. ԺԺ. 1-10):

Ինչպէս մեղքը դժբախտութիւն առաջ կը բերէ, զգլուծի ալ ընդհակառակն իր ետեւէն կը բերէ բերկրութիւն և ուրախութիւն թէ ապաշխարողին և թէ իր պարագաներուն համար: Անառակ որդին բաժանումովը տխրութիւն կը տիրէր իր հօր տան մէջ, իսկ երբ վերադարձաւ՝ տխրութիւնը ցնծութեան փոխուեցաւ: Երբ նա տունէն կը հեռանար բնաւորութեամբ շատ խորխտ, ինքնահաւան և իմաստակ էր, իր վերադարձին սակայն փոխուած էր հիմնովին, և եղած էր խոնարհ, զգաստ և խոհեմ: Կեանքի դառն փորձառութիւնը ազնուացուցած էր իր բնաւորութիւնը: Հայրը ներեց իրեն՝ երբ տեսաւ իր վրայ զգլուծի իրական յատկանիշները: Աստուած ալ, որպէս մեր Երկնաւոր Հայրը կը ներէ մեզի մեր մեղքերը, պայմանաւ որ իրական ըլլայ մեր զգլուծը, և անկեղծ մեր դարձը: Պետրոս ներման արժանացաւ իր ծանր ուրացումէն վերջ որովհետեւ անդրադարձաւ իր յանցանքին և չլացաւ դառնապէս:

Կեանքը ելեւէջներէ կը բաղկանայ: Երանի թէ մարդկային կեանքի մէջ սայթաքումներ բնաւ չպատահէին, և մարդիկ

սորված ըլլային զգաստութիւնը, պարկեշտութիւնը և խոնարհութիւնը, առանց աշունց փոխարէն ծանր զին վճարելու: Եւ քանի որ մարդիկ կատարեալ չեն, և իրեն հոգեղէն արարածներ, ենթակայ են միշտ սխալելու, հետեւաբար պէտք չէ ունէ մարդ յուսահատի եթէ սայթաքումներ ունենայ իր կեանքին մէջ:

Այն որ կը վազէ, բնականաբար երբեմն կ'իյնայ, այն որ կը պայքարի երբեմն կը պարտուի, սակայն պէտք չէ վհատիլ: Կատարելութիւնը պակասութիւններուն յաղթելով ձեռք կը բերուի: Կեանքի պայքարին մէջ յուսահատիլ՝ դասալիք ըլլալ կը նշանակէ: Գասալիքը կը կորսնցնէ իր ապրելու իրաւունքը:

Ուստի, մի յուսալքուիր եթէ կեանքիդ մէջ սայթաքում ունեցած ես, խկոյն ապաշխարէ՛, շտկէ՛ ինքզինքդ և անկումդ իր միջոց գործածէ քու վերելքիդ: Անառակ որդին իմաստութիւնն ունեցաւ տեսնելու իր անկումին խորութիւնը և անոր մահացու հետեւանքները մէկ կողմէն, և անդրադառնալու անսահման սիրոյն և անյիշատարութեան իր հօր, միւս կողմէն, և վճռականօրէն որոշեց վերադառնալու իր հօր տունը և վերադառնելու իր կորսնցուցած երջանկութիւնը:

Բոլոր անոնք որ այս կամ այն ձեւով հեռացած են իրենց Հօր տունէն, և կը վերադառնան հոն հաւատքով և ապաշխարանքի ջուրով մաքրուելէ վերջ, իրենց ուսերուն վրայ նետուած պիտի տեսնեն արդարութեան պատմութեանը, և իրենց պիտի տրուի որդիութեան պատուի մէջ վերահաստատման իշխանական մատանին, և ուրախութիւն պիտի ըլլայ իրենց համար երկրի վրայ և երկինքի մէջ:

ԳՐԻԴՈՐ Ա. ՍՍՐԱՅԵԱՆ

